

uređuje — »prirodi propisuje zakone«, kao mišljenje koje po svojoj onto-teo-logičkoj strukturi »omogućuje« sve što jest u onome što jest — tj. kao misao. — Tako je mogućnost da nešto jest svedena samo na tako nešto kao ovo što jest, ali višeg i najvišeg ranga, kao prvo i najviše biće, kao najrealnije biće, kao stvoritelj, kao doduše konačni ali zbilju ospostavljajući intelekt — kao apsolut. Mogućnost bića raspoređena je između stabilne biti i promjenljivosti i tim je sama ostala nemišljena.

Moćno, omogućavajuće »ništa« — koje je uznemiravalo Platona i velike grčke tragedije i nakon njega sve velike mislioce i pjesnike — i ne samo njih — našlo je svoje umirujuće »rješenje« u pozitivističkom svođenju ovakvih riječi na činjenice ili logičku izgradnju jezika i na »metafiziku«. Russell, Wittgenstein prve faze, Carnap, Wittgenstein druge faze vrlo su lako, suviše lako apsolvirali ono što se krije iza riječi »ništa« ili »biti« i time sa svoje strane pri-donijeli etabliranju totalnog nihilizma.

PLATON I POVIJEST Platon, a za njim svi filozofi, neće i ne mogu da misle »ništa«, iako se s njim su-sreću kad počinju filozofijski misliti i kad misle da bi ga prevladali. Razdoblje svijeta, koje Platon u svom mitu iz di-jaloga »Politikos« označava kao razdoblje otpadanja od ideja, razdoblje kad kosmos prijeti da se pretvori u Kaos a demiurg ispušta kormilo kojim upravlja kretanjem kosmosa i života polisa — ljudi u blizini bogova — jest ujedno razdoblje umijeća, zakona i filozofije — razdoblje njihova uspona. Oblici i stvari razdvajaju se — i samo uvid u vječne likove i vidove može još zadržati tok, ako sve ne svrši u kaosu i demiurg opet ne preuzme kormilo i učvrsti prvo razdoblje svijeta u njegovom jednoličnom tra-janju. Povijesno je, očito, samo drugo razdoblje — razdoblje razvoja kao padanja i ujedno uspona. Iako je danas općenita premda s novovjekovnih pozicija razumljiva predrasuda o nehistoričnosti Grka i njihovog mišljenja, — Platon je znao za povijesnost svojeg svjetskog razdoblja — ujedno ontologijskog, kozmologijskog i polisno-ljudskog — kao i za povijesnost svoje filozofije u tom razdoblju (koja se ni-